

Групи інтересів, які уособлюють великий бізнес, через лобістів тиснуть на представників влади. Останні, ухвалюючи певні нормативно-правові акти, тим самим створюють політичну ренту для груп інтересів. Адже вигідний законопроект принесе у майбутньому високі надприбутки. В Україні групи інтересів уособлюють в собі лобістів, які дуже часто є тими самими представниками влади – депутатами, які і впливають на хід законотворчого процесу та одночасно грають роль як об'єктів лобіювання, так і професійних посередників між виборцями і владою. Бізнесмени самі долучаються до створення та прощтовхування вигідного законодавства, в результаті чого отримують політичну ренту, яку не потрібно ні між ким розподіляти, оскільки відбувається „стискання” шляху на декілька проміжних ланок. Тому кожен представник „великого” бізнесу прагне увійти у „велику” політику та стати представником влади з метою отримання політичної ренти від перерозподілу на свою користь якомога більшої частки національного багатства, створеного у суспільстві.

Рента від використання адміністративного ресурсу пов'язана з різного роду бар'єрами та обмеженнями, що накладаються на трансакції. При цьому акцент зміщується на контроль доступу до угоди або поля взаємодій як сукупності трансакцій, що мають чіткі межі у фізичному та інституційному просторі. Адміністрація (влада) обмежує доступ до поля, що призводить до монополізації права визначати кому надавати цей доступ, а кому – ні. Обмеженість доступу до поля економічної діяльності або відсутність сприятливих умов для цього призводить до бажання подолати ці бар'єри. Поле набуває ознак граничної корисності для економічного агента і він мусить понести витрати за право доступу до нього. В результаті у адміністрації або її представників, які контролюють ситуацію, виникає додатковий дохід – рента [4]. Таким чином, економічні відносини проявляються як інтереси і на прикладі політичної ренти це найбільш яскраво виражено: завдяки монополізації права на владний ресурс відбувається перерозподіл обмежених ресурсів, як правило, без створення суспільних благ та примноження національного багатства.

Література

1. Рейтерович І. В. *Політичний вимір діяльності фінансово-політичних груп у державах перехідного типу: автореф. дис. канд. політ. наук: 23.00.04 / І. В. Рейтерович; НАН України, Інститут світової економіки і міжнародних відносин. – Київ, 2008. – 19 с.*
2. Фельдман П. Я. *Формы функционального представительства интересов в современной России / П. Я. Фельдман // Вестник ЮУрГУ. – 2012. – № 10 (269). – с. 159 – 161.*
3. *Хто кого лобіює в українському парламенті. Інформаційно-політичний портал 4 влада [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://4vlada.net/.../khto-kogo-lob-yu-v-ukra-nskomu-parlament>.*
4. Олейник А. *О природе и причинах административной ренты: особенности ведения бизнеса в российском регионе N / А. О. Олейник // Вопросы экономики. – 2010. – № 5. – С. 58 – 80.*

Володимир ДМИТРІВ

Тернопільський національний економічний університет

ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Трансформаційні інституційні процеси супроводжуються системними змінами суб'єктів політичних, ідеологічних, економічних відносин і всього суспільства в цілому, які являють собою складну ієрархічну систему взаємовідносин органів управління, видів економічної діяльності, підприємств і кожного члена суспільства.

Інституційні засади інноваційної моделі розвитку України регламентують норми Конституції України, Господарського кодексу, Податкового кодексу, Цивільного кодексу, Закони України «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрямки розвитку інноваційної діяльності в Україні», «Про інвестиційну діяльність», «Про науково і науково-технічну діяльність», «Про

спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» та інших нормативно-правових актів, які визначають правові, економічні та організаційні засади використання економічних механізмів державного управління інноваційною діяльністю в Україні, встановлюють форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямовані на підтримку розвитку економіки інноваційним шляхом.

Суб'єктами інституційного забезпечення інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні є: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України. Головними та спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади у сфері інвестиційної та інноваційної діяльності виступають: Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами, Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України [1].

Проте в чинному законодавстві нечітко визначені засади розвитку національної інноваційної системи, не конкретизована її структура. Окремі її сегменти, зокрема інституційний устрій інноваційної економіки, пріоритети науково-технічного та інноваційного розвитку економіки, програмно-цільове фінансування науково-технічної і інноваційної діяльності, підтримка підприємництва у сфері інноваційної діяльності та трансферу технологій, розвиваються неузгоджено.

Існуюча нормативно-правова база державного управління має досить виразні ознаки постійного вдосконалення, але результативність її впливу на розвиток інноваційних процесів ще є недостатньою. Політичний аспект даної проблематики полягає у необхідності визнання інвестиційно-інноваційної діяльності, як важливого фактора реалізації внутрішньої та зовнішньої політики держави.

З метою вдосконалення інституційного забезпечення проведення системних економічних реформ було створено Комітет з економічних реформ і Координаційний центр з упровадження економічних реформ, як консультативно-дорадчі органи при Президентові України. До основних завдань комітету віднесено формування на основі кращого світового досвіду напрямів і механізмів здійснення економічних реформ, підготовку національних планів дій щодо впровадження реформ. Координаційний центр забезпечує координацію реалізації національних планів дій щодо впровадження Програми економічних реформ, здійснює організаційне забезпечення роботи комітету [2].

Важливим завданням держави є створення загальних умов розвитку підприємництва і інноваційної діяльності, створення середовища, яке стимулює інноваційний розвиток, сприяє залученню приватного і іноземного капіталу в створення наукоємної продукції, стимулюванню різних форм кооперації між державним, університетським і підприємницьким секторами наукової і промислової діяльності. Саме партнерство держави і приватного бізнесу знижує ризики неефективних рішень у сфері інноваційної діяльності. Тому вирішення проблеми співвідношення держави і ринку переноситься на аспекти їх взаємного доповнення.

Встановлено, що основні тенденції діяльності держави в інвестиційно-інноваційній сфері формують універсальні, перевірені світовою практикою рекомендації відносно змісту і основних завдань державної підтримки інвестиційно-інноваційної діяльності, до основних з яких можна віднести: ухвалення відповідних нормативно-правових рішень в сферах, які традиційно закріплені за державою; активне сприяння трансферу технологій, створених в зонах традиційної відповідальності держави; провідна роль в кооперації партнерства держави і приватного сектора на всіх напрямках інвестиційно-інноваційної діяльності, по можливості брати участь в тих або інших сферах створення інновацій, що мають як велику суспільну користь, так і значущість для приватного сектора; акцент національних зусиль на технологіях, що є критичними для підприємств економіки, яка зростає.

Отже, ефективне функціонування інституційно-правового забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності повинне мати єдину довгострокову стратегію структурної перебудови економіки країни, яка базується на публічно прийнятих законодавчих актах, стабільності законодавства, чіткому визначенні інструментів регулювання економічних процесів, що дозволить в подальшому забезпечити майбутні структурні реформи в Україні.

Література

1. Дані з офіційного сайту Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=127481&cat_id=127480
2. Дані з офіційного сайту Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/content/kcoordination.html>

Володимир ДУДАР

Тернопільський національний економічний університет

РОЗВИТОК АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Продовольча безпека завжди посідає провідне місце у загальній національній безпеці кожної країни, оскільки є передумовою і обов'язковою умовою соціальної та економічної стабільності держави. Надійне забезпечення країни продовольством має стратегічне значення, оскільки від нього залежить не лише продовольча, але й національна безпека.

Продовольча безпека – офіційно прийняте у міжнародній практиці поняття, що використовується для характеристики стану продовольчого ринку країни або групи країн, а також світового ринку. Експерти Продовольчої та сільськогосподарської організації об'єднаних націй (ФАО) пропонують продовольчу безпеку розглядати як забезпечення гарантованого доступу всіх жителів планети, країни, регіону до продовольства у будь-який час і обсягах, необхідних для забезпечення активного й здорового способу життя [1].

З економічної точки зору, продовольча безпека держави – це такий стан економіки, при якому всім і кожному, гарантується забезпечення доступу до продуктів харчування, питної води та інших продуктів в якості, асортименті і обсягах, достатніх для фізичного та соціального розвитку особистості, забезпечення здоров'я і відтворення населення країни. Система національної продовольчої безпеки базується на таких основних принципах: самозабезпеченість, незалежність, доступність, якість.

У забезпеченні продовольчої безпеки держави велику роль відіграє агропродовольчий ринок. Характерною особливістю агропродовольчого ринку є нееластичний попит на сільськогосподарську продукцію і продукти харчування. Така реакція впливає на дію закону, відповідно до якого, споживачі скорочують придбання агропродовольчих товарів при зростанні цін на них, і навпаки, купують їх більше при зниженні цін. Крім того, попит на ці товари дуже тісно прив'язаний до фізіологічних науково обґрунтованих норм харчування населення та інших чинників.

Дослідженнями встановлено, що ресурсна насиченість національного агропродовольчого ринку в останнє десятиріччя значно зменшилась, скоротилися загальні фонди споживання продовольчих товарів, що разом з низькою платоспроможністю населення призвело до різкого зменшення рівня середньодушового споживання основних продуктів харчування, погіршення його структури. В результаті цього кожен середньостатистичний українець у наш час недоїдає щорічно: м'яса – 25 кг; молока та молочних продуктів – 142 кг; картоплі – 28 кг; овочів і баштанних – 40 кг; фруктів і ягід – 47 кг. В межах рекомендованих норм споживається риба і цукор. Ступінь задоволення потреб у м'ясних продуктах задовольняється в середньому на 70%, молока і молочних продуктів – на 62,6%, яєць – на 82,7%. Це свідчить про дефіцит у харчуванні повноцінними тваринними білками – необхідними для нормального функціонування організму людини.

Порівнюючи середньорічний рівень споживання основних продуктів харчування в Україні з країнами ЄС, слід зазначити, що жителі останніх споживають продуктів харчування в обсягах, що є більш наближеними до рекомендованих норм, ніж в Україні. Зокрема, середньостатистичний житель євросоюзу у порівнянні з українцем споживає в 2,4 раза більше плодоовочевих продуктів,